

A-2475

B. A. (Sem. III) Examination

March/April – 2015

Sanskrit : Paper - VI

(Core & Elective Course of Sanskrit) (Subsidiary)

काव्यप्रकाशः उल्लासौ (१, १०) एवं नियत छन्दांसि

Time : Hours]

[Total Marks : 50

सूचना/Instruction :

(1)

नीचे दशांशके निशानीवाणी विगतो उत्तरवही पर अवश्य लખवी. Fillup strictly the details of signs on your answer book.	Seat No. :
Name of the Examination :	<input type="text"/>
<input type="text" value="B. A. (SEM. 3)"/>	<input type="text"/>
Name of the Subject :	<input type="text"/>
<input type="text" value="Sanskrit : Paper - 6"/>	<input type="text"/>
Subject Code No. : <input type="text" value="2"/> <input type="text" value="4"/> <input type="text" value="7"/> <input type="text" value="5"/>	Section No. (1, 2,.....): <input type="text" value="Nil"/>
Student's Signature	

(2) प्रश्न-४ ना जवाबो प्रश्नो सङ्घित लखो.

(2) Attempt Q. 4 along with its questions.

१ टूंकमां जवाब आपो : (गमे ते पांच) १०

1 Answer briefly : (any five) 10

(१) “वंशस्थ” छन्दनुं ‘लक्षण-सूत्र’ गण-अंधारण सङ्घित लखो.

(1) Write the ‘लक्षण-सूत्र’ of “वंशस्थ” metere with गण-बन्धारण.

(२) ‘वृत्तम्’ अटले शुं ?

(2) What is ‘वृत्तम्’ ?

(३) “उपेन्द्रवज्रा” छन्दनुं ‘लक्षण-सूत्र’ गण-अन्धारण सङ्घित लखो.

(3) Write the “लक्षण-सूत्र” of “उपेन्द्रवज्रा” metere with गण-बन्धारण.

(४) “अनुष्टुप्” छन्दनुं लक्षण संस्कृतमां लखो.

(4) Write down the characteristic of “अनुष्टुप्” metere in Sanskrit.

(५) “वसन्ततिलका” छन्दनुं ‘लक्षण-सूत्र’ गण-अंधारण सङ्घित लखो.

(5) Write the “लक्षण-सूत्र” of “वसन्ततिलका” metere with गण-बन्धारण.

(६) “मालिनी” छन्दनुं लक्षण-सूत्र गण-अंधारण सङ्घित लखो.

(6) Write the “लक्षण-सूत्र” of “मालिनी” metere with गण-बन्धारण.

(७) “ध्यायेदाजानुबाहुं धृतशरधनुषं वद्धपद्मासनस्थम्”

पंक्तिनी लघु-गुरु व्यवस्था गण-अन्धारण सङ्घित दर्शावो.

(7) Show the लघु-गुरु syllables in this line with गण-बन्धारण.

- २ (अ) कारिका समझवो : (गमे ते ७)
- 2 (A) Explain कारिका : (any two) 8
- (१) नियतिकृतनियमरहितां हलादैकमयीमनन्यपरतन्त्राम् ।
नवरसरुचिरां निर्मितिमादधती भारतीयवेर्जयति ॥
- (२) शक्तिर्निपुणता लोकशास्त्रकाव्याद्यवेक्षणात् ।
काव्यरीशिक्षयाभ्यास इति हेतुस्तदुद्भवे ॥
- (३) इदमुत्तममतिशयिनि व्यङ्ग्ये वाच्यात् ध्वनिर्बुधैः कथितः ।
- (४) तददोषौ शब्दार्थौ सगुणावनलङ्कृती पुनः क्वापि ।
- (ब) नीथेना वाक्योक्तुं विवरण करो : (गमे ते ५)
- (B) Explain the following : (any one) 5
- (१) सम्भावनामथोत्प्रेक्षा प्रकृतस्य समेन यत् ।
- (२) अत्र अभिधाया अनियन्त्रणात् द्वावप्यर्कमूपौ वाच्यौ ।
- ३ मम्मटे जशावेला प्रयोजनोनी कारिका लप्री, प्रयोजनोनी यर्या करो. १३
- 3 Write the कारिका given by Mammata describing the objectives of poetry and discuss them. 13
- अथवा/OR**
- ३ (अ) अलंकार सलक्षण सोदाहरण समझवो : (गमे ते ५)
- 3 (A) Explain the Alankara giving characteristic and example : (any one) 4
- (१) ससन्देहः
- (२) अपह्नुतिः
- (ब) नीथेना अलंकार युग्मोभांथी कोर्ष पण अकनो साम्य-त्वेद दर्शावो : ६
- (B) Compare and contrast any one of the given अलङ्कार-युग्म : 6
- (१) विभावना – विशेषोक्ति
- (२) उपमा – रूपक

(ક) નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક અલંકાર ઓળખાવી સમજાવો : ૩

(C) Recognise and explain the Alankara in any one of the 3 following verses :

(૧) ઉદયમયતે દિઙ્ગમલિન્યં નિરાકુરુતેતરાં
નયતિ નિધનં નિદ્રામુદ્રાં પ્રવર્તયતિ ક્રિયાઃ ।
રચયતિતરાં સ્વૈરાચારપ્રવર્તનકર્તનં
બત બત લસત્તેજઃ પુઙ્ગો વિભાતિ વિભાકરઃ ॥

(૨) લઙ્ઘ્વા તવ બાહુસ્પર્શ યસ્યાઃ સ કોઽપ્યુલ્લાસઃ ।
જયલક્ષ્મીસ્તવ વિરહે ન ખલૂઙ્ગવલા દુર્બલા નનુ સા ॥

૪ નીચેના વૈકલ્પિક પ્રશ્નોના પૂરા વાક્યમાં જવાબ આપો : ૧૪

4 Choose the correct option and answer the following in full 14 sentence :

(૧) _____ સ વાક્યે એકસ્મિન્ યત્રાનેકાર્થતા ભવેત્ ।

(અ) ઉપમા (બ) શ્લેષઃ (ક) અપહ્નુતિઃ

(૨) સ્યાત્ _____ યદિ તૌજગૌ ગઃ ।

(અ) ઇન્દ્રવજ્રા (બ) ઉપેન્દ્રવજ્રા (ક) પ્રહર્ષિણી

(૩) ત્ર્યાશાભિઃ _____ પ્રદર્ષિણીયમ્ ।

(અ) મ-ન-જ-ર-ગાઃ (બ) ત-મ-જ-જ-ગાઃ (ક) જ-ત-જ-ગા-ગાઃ

(૪) _____ કવિત્વબીજરૂપઃ સંસ્કાર વિશેષઃ ।

(અ) અભ્યાસઃ (બ) નિપુણતા (ક) શક્તિઃ

(૫) અતાદ્રશિ _____ વ્યઙ્ગ્યં વ્યઙ્ગ્યે તુ મધ્યમમ્ ।

(અ) ગુણીભૂત (બ) પ્રધાનભૂત (ક) ઉત્તમમ્

(૬) આદિમધ્યાવસાનેષુ _____ યાન્તિ લાઘવમ્ ।

(અ) ય-ર-તા (બ) મ-જ-સા (ક) ર-જ-સા

(૭) “મમ્મટ સકલપ્રયોજનમૌલિભૂતપ્રયોજન” કયા પ્રયોજનને ગણાવે છે ?

(7) Which objective does Mammata consider as

“સકલપ્રયોજનમૌલિભૂતપ્રયોજન” ?

(અ) અર્થકૃતે (બ) સદ્યઃપરનિર્વૃત્તયે (ક) યશસે

- (૮) મમ્મટે કાવ્યના ભેદો _____ ના આધારે પાડ્યા છે.
- (8) Mammata has classified poetry on the basis of _____.
- (અ) ધ્વનિ (બ) અભિધા (ક) લક્ષણા
- (૯) ઇન્દ્રવજ્રા છન્દનો પ્રથમ અક્ષર લઘુ કરતાં _____ છન્દ બને છે.
- (9) Make the first letter of ઇન્દ્રવજ્રા લઘુ and it becomes _____ metere.
- (અ) ઉપેન્દ્રવજ્રા (બ) અનુષ્ટુપ્ (ક) પ્રહર્ષિણી
- (૧૦) “રીતિ” સમ્પ્રદાયના પ્રવર્તક આચાર્યનું નામ જણાવો.
- (10) Name the pioneer of રીતિ-સમ્પ્રદા.
- (અ) કુન્તકઃ (બ) વામનઃ (ક) આનન્દવર્ધનઃ
- (૧૧) “ઔચિત્ય” સમ્પ્રદાયના પ્રવર્તક આચાર્યનું નામ જણાવો.
- (11) Name the pioneer of “ઔચિત્ય-સમ્પ્રદાય”.
- (અ) આનન્દવર્ધનઃ (બ) ભામહ (ક) ક્ષેમેન્દ્ર
- (૧૨) “ધ્વનિ-સમ્પ્રદાય”ના પ્રવર્તક આચાર્યનું નામ જણાવો.
- (12) Name the pioneer of “ધ્વનિ-સમ્પ્રદાય”.
- (અ) વામનઃ (બ) આનન્દવર્ધનઃ (ક) કુન્તકઃ
- (૧૩) “વક્રોક્તિ-સમ્પ્રદાય”ના પ્રવર્તક આચાર્યનું નામ જણાવો.
- (13) Name the pioneer of “વક્રોક્તિ-સમ્પ્રદાય”.
- (અ) શઙ્કુકઃ (બ) કુન્તકઃ (ક) ક્ષેમેન્દ્ર
- (14) ક્રિયાયાઃ પ્રતિષેધેઽપિ ફલવ્યક્તિઃ _____ ॥
- (અ) વિભાવના (બ) વિશેષોક્તિઃ (ક) અપહ્નુતિઃ